

UPA 2015/111

Tillie Martinussen

26. maj 2015

Qanoq iliorluta meeqqat pitsaannerusumik angerlarsimaffiup avataanut inissitagut nammineersinnaanissaannut ikiorsersinnaanerivut pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Agathe Fontain, Inuit Ataqatigiit)

Siunnersuuteqartumut qujavunga una oqallinneq pingaaruteqartoq aallartimmagu.

Aallarniutigalugu Demokraatini oqaatigissavarput angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartarnek meerarpassuarnut misigisaammatt sakkortoq allanullu amerlasuunut timikkut eqqarsartaatsikkullu kingunerlutsitsisarmat.

Kissaatigaarput meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarneri tamarmik nuannersuussasut, angerlarsimaffimmut assigiinngitsut pillugit qimattariaqarsimasamut naleqqiullugu allanik naapitsineq pitsaasooqqullugu. Takuneq tatiginninnermik misigititsissaaq, meeraq tusaaneqartutut, takuneqartutut oqaasissaqaqataasutullu misigitillugu.

Piffissaaq, inuppalaarneq aamma qanilaarneq tassunga atatillugu pingaarluinnartuupput, angerlarsimaffiup avataanut inissiisoq sullissisuugaluarpat allaagaluarpalluunniit ilinniarsimasooq ilinniarsimannngitsorluunniit.

Sumiiffippassuarnut inissiinerlunnerit tusaamanerlutat, ilaannikkut ukiualunnguit ingerlanerinnaanni sumiiffinnut assigiinngitsunut 20-nut, qatanngutit angerlarsimaffimmut qimaannakkat, qatanngutigiiit avissaartinneqartarnerat aamma inersimasut aammaarlutik sumiginnaasut, tamakkuupput tusartuakkanut piuneruutitassat.

Nakkutilliineruneeq, nanertuutilinnut oqilisaaneq pitsaannerusooq, angajoqqaarsianik pikkorissaanerit, ulloq unnuarlu angerlarsimaffinni sulisunik piginnaanngorsaaneq aamma angajoqqaat, atuarfiup, angerlarsimaffiit, politiit kiisalu peqqinnissaqarfiup

suleqatigiilluarnissaat pingaartorujussuuvoq. Taamaanngippat meeqqat sapaginneqassapput. Sapangeqqinneqassapput.

Aamma pissusissamisoorpoq oqallisigissallugu angajoqqaarsiatut inissiiviit imaluunniit angerlarsimaffiit inissiisarfiit qanoq pisinnaatitaaffeqassanersut pisinnaatitaaffeqartariaqarnersullu. Meeqqat ilaat inissinneqarnissaat sioqqullugu misissorneqarneq ajorput, ilaasa nappaataat kukkusumik oqaatigineqarsimasinnaavoq aamma angajoqqaat akuersiteqqaarnagit sulisut angajoqqaarsialluunniit susinnaanngillat meeqqap misissorneqarnissaanut tunngatillugu, tassa imaappoq eqqortumik ikiuisoqarnissaa neqeroorutigineqarsinnaanngilaq.

Meeqqamut isumaginnilluarnersuaq eqqortumik sullinneqarnissaaq apeqqutaatinnagu angajoqqaat pissarsiassanersut pissarsiassaannginnersulluunniit - ilai eqqarsaatigalugit taamaattariaqarpoq - aamma suleqataajumagaluarpata suleqataajumanngikkaluarpataluunniit, nalilerneqarpat meeqqamut iluaqusiinissaq pingaarnersuoq.

Angajoqqaat soorunami akuutinneqassapput sapinngisamik annerpaamik, suliaqarporli imaannaanngitsunik, tassani angajoqqaat pisortanut tatiginninnerat mikisuararsuusinnaasarpoq, taamaattunilu meeraq iluaquserneqassappat angajoqqaarsiat imaluunniit angerlarsimaffik aalajangiisinnaasariaqarpoq misissuisoqarnissaanut.

Iliuusissanut pilersaarutit oqallisiginerannut tunngatillugu Demokraatini isumaqarpugut sullissisup tamakku suliarisariaqanngikkaluarai. Meeraq naammattumik ilisarimanngilaat. Paarlattuanik isumaqarpugut angajoqqaarsiat inissiiviusut imaluunniit angerlarsimaffik inissiiviusoq suleqatigalugu sullissisup iliuusissanut pilersaarut suliarisassagaa qaammatit pingasut ingerlareeraangata. Taamaaliornikkut iliuusissanut pilersaarutit pitsaanerusut qularnaarneqassapput.

Qanoq iliorluta inissiinerit pitsaasut qularnaassavagut?

TABUKA, Danmarkimi kattuffik, maannakkut siornatigullu angerlarsimaffiup avataanut inissinenqartarsimasut atuakkamik saqqummersitsinikuupput, tassani maannakkut siornatigullu

Danmarkimi inissinneqartarsimasut apersorneqarnerat tunngavigalugu tikkuarneqarpoq, pitsaasumik inissiineq sunaasinnaanersoq.

Soorunami uani tamaasa eqqartussallugit annertuallaarpoq, kisianni atagu assersuuteqallatsialaarlanga: Inissiineq pitsaasutut misigisaq; tassaavoq inersimasoq takkuttoq meeraq angerlarsimaffimmut aallugu imaluunniit allaat politeqarfimmut, qanilaarluni aamma meeqqap piumasusaa tunngavigalugu taamatullu meeqqap paasinnissinnaassusaa, tatigeqatigiinneq pilersinniarlugu nassuiarlugulu susoqalernersoq, pisussamiik pisussamut. Meeqqat inersimasumit ilumoorluni paasinnittumit, ilumoorlunilu isumassuisumit naapinneqartup, meeqqat periarfissittarpai qisuariarnissaannut aamma immaqa pingaarnerpaaq; normuinnaangitsutut pisortallu piunnaasat naapertorlugit pineqartussaannartut meeqqat isigineqartutut misigineq ajorput.

Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartut attaveqarnerat arlaleriarluni aserorsimasarpoq aamma timikkut eqqarsartaatsikkulluunniit kingunerlutsitsereersimasarput inunnullu avatangiisiminnut tatiginninnerat innarleqqasarluni. Taamaattumik angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarnerup pinerani misikkartunerujussuaq pisarpoq taamaattumillu pisoq sapinngisamik nuannersuusariaqarpoq naak angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarneq nuannersuinnaajuaannangikkaluartoq. Iliuseqarasuarneq meeqqamut tunissutaasinnaavoq angisooq taamaattumik kinguarsarneqartassanngilaq. Tamanna isumaqatigaarput. Ajutoornerli pippat ilaqutariillu isamillutik, pingaaruteqarpoq meeqqat paasinissaat ikiorluarnissaallu.

Uannut pingaaruteqarpoq oqaatigissallugu, eqqaamassagatsigu meeqqat periarfissaqartinnissaat tarrarsornissaminnut, kingunerlutsitsinermuunngitsoq, aqquusaagaannuunngitsoq aamma inuttut kingornussimasaannuunngitsoq.

Tamatuma kipitinnissaa, periarfissaqarpoq periarfissiigaanni - taamatut periarfissinneqarunik aamma ikiorneqarnissaminnut.

Siullerpaamik pisariaqartippaat inersimasunut ajunngitsumik pinnikkusuttunut attaveqalersinnaanissaat, nuannersunik takutitsisunut, attallugulu piusumik qanittumillu attaveqarsinnaanissaq.

Puigorneqassanngilaq, meeqqat tamakku eqqartorneqarneranni, meeraammata immikkut pisariaqartitsisut. Ulorianartorsiornerinnaanngitsumi aammali nukittussutsikkut.

Aamma meeraapput nukittuut, nammineerusussusillit pikkorissullu.

Meeqqanik assigusumik misigisaqarsimasunik oqaloqateqartarnissaq sakkussaasinnaavoq nammineq tatiginerannut iluaqusiilluarsinnaasoq.

Tamanna meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasut attaveqalernissaannut aqquataasinnaavoq pitsaasoq, amerlanerpaanut amingaataammat aamma meeqqat ilaannut nalorsarnartussa, ilaqtariit attaveqatigiinnerat naliginnaasoq, attaveqarnek aamma ikiorneqarnek.

Taamaattumik malitseqartitsinissaq pisariaqarpoq pisariaqartinneqarlunilu.

Kisianni attaviit, ilinniarsimasuunngitsunut attaveqalersinnaanerit peqqinnartut, iluaqutaasussallu meeqqanik angerlarsimaffiup avataanut inissiisarneq eqqartuleraangatsigu puigortarpat. Attaviit nallittorsioqatigisinnaasat, inersimasutut meeqqanik perorsaaneq pillugu allanik aperisassaqsinnaaneq, inuunerup imartunera pillugu oqaloqatigisinnaasat aamma suulluunniit ilaqtariit naliginnaasumik ikiorsiissutigisinnaasaat, pingaartorujussuit aamma naleqartorujussuit, meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartartut eqqartortillugit.

Arlaat inuunermut uppernarsaasuusinnaasut aamma allanngortitsinermik attassititsisinnaasut, arlaat ilaqtannut amingaataasunut taartaallatsiarsinnaasut - imaluunniit tamakkiisumik inuunermilu pisariaqartumi annernartunut illersuisinnaasoq tassaammat meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasut amingaatisartagaat.

Qulequtaq immikkoortuuvoq, kisianni meeqqanik ikiuisarnissaq qularnaarniarlugu ikittunnguanut tigussaasunut inissiisarnissaq, ikinnguteqalernissap attaveqalernissallu qularnaarnissaat, ikiorteqarnissap qularnaarnissaa inersimasunngorlutik nammineernalernalnerminni ajornartorsiulissappata aamma qularnaarnissaa sapingisamik siusinnerpaamik imminut tatiginnermut ilisimasaqalernissaat, tassaapput anguarntariaqagassagut meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartartut eqqaartorneranni.

Aamma ikit paqumigisarlu meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasut imaluunniit siusinnerusukkut inissinneqarsimasut misigisartagaat nungutittariaaqarput. Meeqqat

angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasut angajoqqaavi tamarmik ajortorsuunngillat, naliginnaasumik sapinngisannguaminnik iliornikuupput aamma qanorluunniit pisoqaraluarpat meeqqat angajoqqaatik asavaat. Pingaaruteqarpoq angajoqqaat ataqqineqarnerisa angajoqqaanullu attaveqarnerup piginnartarnissaat naapertuuppat - meeqqap misigisimasai ikiiluunniit isiginngitsuusaarnagit.

Angerlarsimaffiup avataanut inissiineq isertuunneqassanngilaq, iluarniartoqartarnera eqqartuussiniartoqartarneralu pissutigalugit, ammut isigineqarneq imaluunniit pasillerneqarneq allanut naleqqiulluni piginnaanikinnerarneqarluni. Ajoraluartumik 2015-mi suli pisarpoq tamanna taamaattumik inuiaqatigiittut tamanna nungutinniartariaqarparput.

Paarlattuanik inuk tamakkiisutut isigalugu kiisalu meeqqat piginnaasaatut nassataasa ilaat atorlugit taakku meeqqamut iluaqutissanngortissinnaasuugutsigit torrallaassagaluarpugut. Nukittussuseq, inuuniallaqqissuseq, isumassuineq, annertuumik misiginneqatiginnissinnaaneq aamma naleqqussarsinnaaneq. Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissitat piginnaasaat takulluarsinnaanerusariaqarpagut suleqataallutalu piginnaasaasa ineriartortinnissaannut meeqqat akiuussinnaanngorlugit imminnullu peqqissutut isigitissinnaanngorlugit.

Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissitat assigiinngitsorujussuupput meeqqatulli allatut aamma allatulli inuttut ataasiakkaatut pineqarnissartik pisariaqartippaat, ilaannilu tamanna allannngortittariaqartarpoq.

Naggataatigullu eqqaamassavarput, meeqqat inuusuttullu sunatik ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmiinneq ajormata. Inissinneqarsimanertik ikilerneqaatigisarpaat taamaattumik aallaqqaammut imatut piumasaqaatitaqanngitsumik isumassorneqarnissartik pisariaqartittarpaat. Iikkarnissaminnut piareersimannngillat aamma sianiutaat, eqqarsarsinnaassusaat, misigissusaat kiisalu ilungersorsinnaassusaat eqqissisimatinneqarallarsinnaasariaqarput, piumasaqaatigut saqqummiutsinnagit aamma ajornartorsiutit aaqqinneqartussat.

Isumassorneqarneq, eqqissisimanissaq kinaanerullu attanissaa inissinneqarnermi pingaaruteqarput.

Imaassinnaavoq piffissami aalajangersimasuni sivikinnerusumik atuarnissaq pisariaqartoq imaluunniit arriitsumik sulileriartuaarnissaq, inunntut allanut attaveqalerneq qasuarsinnaavoq, sualummi inuit amerlavallaat eqqarsaatigineqartassappata allannngortitsilluinnartumik

inissinneqarnerup kingorna. Takorlooriaruk illoqarfimmut takusimangisamut najugaqalernerup, angerlarsimaffimmut imaluunniit ilaqutariinnut takornartanut inissinneqarnerup qanoq issinnaanera. Aamma allatorluinnaq inuusariaqalernerup. Malittarisassanut nutaanut sungiussiniarnissaq, nutaanik ilisarimasasaqalernissaq, sungiusimasaninngaanniit allarlunnarmut pitinneqarneq. Meeraalluni.

Qimaasinnaapput aamma unnuaannakkut angalaarsinnaapput, aap. Immaqa imminnut innarlertartuupput imaluunniit inuit ajunngitsumik isumaqanngitsut ornissinnaavaat, aap. Ilinniarnermut atatillugu sungiusaatigalugu sulliviit, atuarfik, aaqqissuussineq aamma inersimasullu ajunngitsumik isumallit puullaqileruttorneranni puigorneqarsinnaapput, tassami pineqartarpoq ullunnarsiutaagajuttoq arlaannut ilaanissaq.

Allat qisuariartarput, allat puuarrallattarput aamma amerlanerit appisaluussinngikkunik saassussisarput imminnullu innarlerniarlutik iliuseqartalersarlutik. Ikittunnguit nipaarlupput, allallu naleqqussallaqqissuupput.

Tamakku annanniarluni sakkugineqartartut tatiginnineq tunngavigalugu, sallaatsumik nutaanik pitsaanerusunillu ileqqunik peqqinnarnerusunik taarserneqassapput. Kisianni sivisussaaq.

Pingaarnerpaavorli isumassuisoqarnissaat ujaasisartunik qimaangaangata, ilinniartitsisinnaasunillu innarlerniarsarilertillutik imminnut isumassornissaannut, illersuisussanik ajortumik pinninniartunut, takusinnaaniassammassuk peqatigiinnermut pingaaruteqartoq, ilaannut. Aalajangiusimasaqartoqartoq asannittoqartorlu. Soorlu meeqqat peqqissunik ilaqutallit.

Taamatut aallarniuteqarsinnaagutta aqut inuunermut artornaraluarluni pitsaasumut naannerussaaq, inuunerluttarnermik kingornussisarnermik kipisinissaq, inuttut iluittunngornissaq allanngortitsilluni, inuunani sukkut tamaana nuannersunik taamaallat misigisaqartartoq.